

Oglas, pripisana itd.
čaku i računaju se na temelju
činika ili po dogovoru.
Učvci za predbrojku, oglase itd.
ju se naputnicom ili poloz-
com pošt. Stedionice u Beču
i administraciju liva u Puli.

od narube valja točno oz-
dati ime, prezime i uslijedito
poštu predbrojku.

za list na vrieme ne prim-
ka to javi odpravnitvu u
čorenem pismu, za koji se
plača postarina, ako se iz-
napiše "Reklamacija".

čavog računa br. 847-849.
Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Stogom godina velike servete u novčanu svoju poslovnicu. Narodna poslovica.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskara Loginja i dr. prije J. Krapotić i dr. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu (Via Croatica br. 1, 1. kat).

Za ravnanje glede izborne reforme. Resolucija.

Predstavnici hrv. slov. stranke u Istri na sastanku dne 25. III. 1906. u Trstu držanoj u svrhu pogovora za izbornu reformu, predloženoj od vlaste bečkom parlamentu:

I. Pozdravljaju ukinuće izb. su-
stava po kurijama i uvedenje obće-
nitoga, jednakoga, izavnoga i tajnoga
izbornoga prava.

II. Žale što vlasta za Istru nije
predložila broj zastup. mandata od-
govarajući broju pučanstva na osnovi
razmjera od jednog zastupnika na
50.000 stanovnika.

III. Prosvjeduju proti očitoj dvo-
jakoj mjeri kod određenja broja za-
stupnika prema broju pučanstva u Primorju u korist Talijana a na
štetu Slavena.

IV. Proglasuju neosnovanimi pri-
tuže talijanske stranke u pogledu
razdiobe izbornih kotara, razdiobe
kojom je u prva dva, stalno talijan-
ska kota, žrtvovano po istom za
Slaveni nepravednom popisu pučan-
stva 87.000 Slavena, dočim je u tri
izborna kota, koji bi imali biti
slavenski, samo 13.000 Talijana.

V. Preporučaju slavenskim za-
stupnikom da svimi silam uznaštoje,
da se iz prvih dvaju kotara vladine
osnove izluče seoske obćine slaven-
skog pučanstva te se shodno pri-
kluče ostalim trim kotarima.

Talijanski zastupnici i izborna reforma.

C. k. zastupnik V. Kurije za Istru
tuži se na nepravednu tobož razdiobu
izbornih kotara u našoj pokrajini. Da vi-
dimo u koliko je ta vladina razdioba Ta-
lijanom nepravedna.

Po zadnjem popisu pučanstva broj Istra okruglo 336.000 stanovnika. Od ovih
od pada ih na Talijane 132.000, na Hr-
vate 143.000 i na Slovence 47.700. Hr-
vati i Slovenci dakle broje skupno 190.700,
prema 132.000 Talijana.

Ako je dakle vlasta na temelju tih
brojaka razdielila izborne kotare tako, da
bi imali pripasti Hrvatim i Slovencima 3
zastupnička mandata a Talijanom samo 2,
to može samo nepravedno i strašno za-
slijepiti dojek utvrđiti, da se tim na-
maša krvica Talijanom ili da se tim doje
kakvu povlasticu Slavenom. Nu ni broj
stanovništva u pojedinih izbornih kotarima
nije veći u talijanskim, nego li je u slav-
enskih kotarima. Čapac! Na temelju vla-
dine razdiobe dolazi jedan zastupnik na
61.000 Talijana, dočim dolazi jedan za-
stupnik tek na 62.000 Slavena, jer je u
Talijanom namjenjen korak preko
40.000 Slavena.

Ali zastupnik Bennati nazire glavnu
nepravedu u tom, što zastupaju suda sta-
novništvo Istre 4 talijanska i samo jedan
hrvatski zastupnik. To je istina, ali što
je tomu, krivo? Kriv je tomu umjetno
skovani Smerlingov izborni red i krive su
poznato talijanske izborne spletke, svako-

jaka nasilja i slijevarje. Tomu za dokaz
služi nam činjenica, da od četvorce talijan-
skih zastupnika Istre na carevinskom
vičetu, nije ni danas dvojici od njih izbor
potvrđen. Proli njihom izboru bo pred-
leže dobro utemeljeni utoci zbog svak-
jakih zloporuba, nepravilnosti i nezak-
onitosti.

Zast. Bennati tuži se nadalje, što se
vlasta nije obazirala ni na poreznu premo-
nu na višu kulturu Talijana Istre. Na to
mu odgovaramo sa jednim od naših za-
stupnika, da kultura i porez nisu stvari,
koje odlučuju pri obćem i jednakom pravu
izbora. Jednako i obće izborno pravo te
porez i stupanj naobrazbe jesu pojmovi,
koji se nedaju slobziti. U nijednoj državi,
gdje je uvedeno obće i jednak izborno
pravo, nije odlučila ni kultura ni porez.
Ni u susjednoj Italiji, na koju se naši
Talijani tako rado pozivaju, nije se zakon-
odavstvo obaziralo na višu ili nižu kul-
turu, na veću ili manju poreznu snagu
stanovništva, već jedino na broj stanov-
ništva u pojedinih pokrajina.

Svaki državljanin mora da plaća
porez i razne namete polag svojih sili.
Siročašniji narodi ili manji porezovnici
doprinose dakako manje, bilo u državne,
zemaljske ili občinske svrhe, ali radi toga
nesamo da uživaju manje prava od bogatijih,
već čute takodjer teže razne re-
te, što im ih državljanske dužnosti na-
lazu.

Neosnovan je dakle zahtjev, da se
dade povlastice jednomu narodu ili na-
rodnosti radi toga, što plaća slučajno
veći porez, ili što je više pokročio u na-
obrazbi, nego li njegov susjed. Tim ne-
osnovanju je takav zahtjev u Istri, gdje
je naš narod zaostao i na gospodarskom
i na kulturnom polju bao krvnjom onih,
koji traže danas povlastice na njegovu
štetu.

Novi izborni sustav neosnova se na
zastupanju interesa, ili na višem ili nižem
stupnju naobrazbe, na većoj ili manjoj
poreznoj snagi, već na obćem i jednakom
izbornoj pravu. To pravo hoće, da budu
svi državljani jednak. Kao što kazneni
zakoni ne čine razlike između pismenih
i nepismenih ljudi, il između bogataša i
siromaša, tako nejma ni izborni zakoni
činiti nizakih razlika, već treba da bude
za svakoga jednak.

Obćenito i jednak izborno pravo
izključuje svaku povlasticu; ono ne po-
znaje narodnosti s većim ili manjim pravom,
nečini razlike između bogata i uboga, il
učena i neuka.

Zast. Bennati pozivlje se nadalje na
posjedovo stanje Talijana u Istri, i ne-
pitajući da li je to stanje pravedno i za-
konito. Da je pravedan, kašto nije, bio bi
mora kazati, da su Talijani jedino himboni,
prevarem i lukavosću došli do tog stanja.
Stanje pak, koje se postizava nemoral-
nimi i nepoštenimi sredstvi, i koje se kosi
sa ravnopravnosću nemože se braniti
pravnim ili zakonitim dokazima. Ni posje-
dovo stanje naših Talijana na političkom
polju negovori dakle proti razdiobi izbor-
nih kotara, kakvu sadržaje vladina osnova.

Što se tiče dalnje pritužbe zastupnika
Bennatija, da je naime našo pokrajini,
obzirom na ostale zemlje, doznačen pre-
nišen broj zastupničkih mandata i da se
taj broj poveća, mi nebitno imali ništa
proti tomu, ako bi se taj broj povećao
jednako prema broju slavenskog i talijan-
skog stanovništva Istre. Protivimo se
pako i proliviti čemo se uvjek i svim za-
konitim sredstvi, da se dade jednak broj
slavenskoj većini i talijanskoj manjini sta-
novništva pokrajini.

Istotako ćemo se proliviti svakoj po-
vlastici, koju bi se imalo dati talijanskim
gradovom, jer obće i jednak izborno
pravo nepoznaje razlike između držav-
ljana u gradovima i onih na selu.

Na neosnovanu tvrdnju zast. Bennatija,
da je lobo slavensko pučanstvo nekojih
kotara na talijanskoj strani i da glasuje
s talijanskim strankom; da je volja tega
pučanstva, da se nedira u sadašnje talijansko
posjedovo stanje; da se je to
pučanstvo povodom izbora za V. kuriju
izjavilo za to stanje, nije vredno ožbiljno
odgovarati. Takvu neistinu mogao je iz-
reći samo onaj, koji provadja ili pouzde
provadjati u Istri poznato talijansko na-
čelo: dobro je svako sredstvo samo da
dovodi do cilja. Tomu načelu imaju istar-
ski Talijani da zahvale sve uspjehu u
narodno političkoj borbi proti Hrvatom i
Slovencem. To nučelo pomoglo je gospo-
d. Bennatiju, da je došao u Carevinsko viće
kao zastupnik V. kurije. Sramotnim izbo-
rom u toj kuriji inože se samo on po-
nositi. Slobodno mu.

Mi mu na toj slavi i časti doista ne
zavidjamo.

Iz carevinskoga vieča.

Bet. 25. marca 1906.

Već evo treći tjedan vodila se je raz-
prava o izbornoj preosnovi u prvom
čitanju.

Prvi netom prošloga tjedna govorio
je Slovenec dr. Šasteršić. Tada misli
njegova govor bio je po prilici ovaj:
Muogli su govorili proti Gaučevoj izbornoj
osnovi, al nijedan nije pokazao kako bi
se imao izborni red promjeniti, premda
su svi za to da se promjeni. Pribavila
je Gaučevu osnovu, al bi ju valjalo po-
praviti. Ona sadržaje jednakost u toliko,
da kod stanovitoga izbora svaki glas je-
dnako vredni; al ako se prispostavlja iz-
borna okružja među sobom, onda glosi
nisu jednakni kod svih. Negdje biru više,
negdje manje izbornika jednoga zastupnika.
Slaveni ne mogu s tim zadovoljni biti, jer
nedobivaju dosta mandata. Talijani ni s
toga ni s razloga sto bi hteli da se s
njimi postupa kako i s Njemci. Mi Slaveni
bili bi zadovoljni da se bira po broju
stanovnika. Svakako smo za ponosnje
mandata u Galiciji, za odstranjene ne-
pravice u Stajerskoj i Koruškoj, koje je
izlučkuo zastupnik Robić.

Mi smo za pravedne i razborite kom-
promise, ali kompromise čini se nemogu-
ćimi, ako se s nekim strana postavlja ne-
izpunjive zahtjeve. Ko postavlja neizpu-
njive zahtjeve, svakog četvrtka se
podne.

Netiskani dopisi se ne vradaju
nepotpisani ne tiskaju a
nepraktikani ne primaže.
Predplatna za poštarnim stoji
10 K. u obće, } na godinu
5 K. za sejake, } i dr. } 250 na
ili K. 5—, oda. K. 250 na
pol godine.
Izvan carevine više poštarna.
Plaća i utuđuju se u Puli.

Pojedini broj stoji ro h., zao-
stali se h., koli Puli, toli
izvan iste.
Uredništvo i uprava nalazi se
u "Tiskari Loginja i dr." (Via Giulia
br. 1), kamo neka se naslovjuju
sua pisma i preplate.

nijve zahtjeve kao nepromjenljivi uvjet,
taj kaže, da same stvari neće, pa makar
govorio još ljepše o jednakosti i slobodi.
U taj razred spadaju prije svega jadranski
Talijani. Ja sam već naglasio, da su Ta-
lijani u Njemuču u vladinoj osnovi naj-
pogodovanija narodnost, jer oni dobivaju
kao u Njemuči poprečno na 45.000 stanov-
nika jedan mandat. I pri tom su upravo
jadranski Talijani najpogodovaniji, jer je
kad njih poprečni broj još niži, najme-
đe 41.744. Moja gospodo! Molim Vas uvažite
još slijedeći momenat. U cijelom Primorju,
u Goričkoj, Trstu i Istri — to su tako
zvane jadranske pokrajine — ima 334-148
Talijana i 356-035 Slavena; dokle okruglo
22.000 Slovenaca i Hrvata više nego li
Talijana. Usupor tomu dobivaju Talijani
po vladinoj osnovi osam zastupnika, a
Slovenci i Hrvati samo sedam.

I to gospodo moja, zovu gospoda
Talijani nasiljem i nepravom! Zahtjevi
za više s te strane ne mogu se uzeti
obično; oni nisu mogli ni tako ožbiljno
misljeni biti kako su ondje podnešeni, ni
oni ne mogu biti provedeni".

Graf Bartho, veli govornik, zahtjeva
mandat za Kočevje i Njemuču u Kranjskoj
u obće. Nego tomu se ne može udovoljiti.
Oni nisu ni do sada imali svoga zastu-
pnika nego su birali sa Slovenci. Njih u
Kočevju ima samo 15.000, svih u Kran-
jskoj samo 28.000. Za ove se ne može
stvoriti kotara. Ako će se pako narodnosti
kotasta za Kranjsku, onda nek se ga
uveđe suda, pa i u Beču.

Gospodku kuđu bi se moglo tako
preuređiti da bi bila kao neka komora.

Prigovori proti izbornoj reformi s na-
rodnostima, crvenoga, katoličkoga, dr-
žavnoga gledišta nisu valjani. Niti pri-
gori s autonomističkoga gledišta, jer što se
je do sad u tom smislu učinilo?! Auto-
nomija doći će sama o sebi, jer će se
morati neke poslove carevinskoga vieča
saborom izručiti.

Posebije neće biti nadglasovani od
neposjedajućih, jer je prvi sa svojimi pri-
padnicima više.

Mora se uvesti sveobče, jednak iz-
borno pravo. Silno bi zlo nastalo u državi
kad se to ne bi dogodilo.

Svenjemac dr. Schalk naglašavao je
kako ne smije doći do izborno preosnovne
jer bi po njoj Njemuči izgubili prevlast u
Austriji. Da tu prevlast lakše uzdrže, on
hoeće da se iz Austrije izluči Galicija.

Rusin Romančuk izjavlja se odlučno
proti izlučenju Galicije i tuži se, što Ru-
sini po osnovi dobivaju prenalo mandata.
Mladoček Škala predbacuje Njemučem
sto nisu zadovoljni, dočim su preveć po-
godovani.

Njemački seljak Hanefi nije za osnovu
jer će sluge nadvladati posjednike.

Napredni Slovenac dr. Ferjančić ne
misli da će izborna preosnova doneti
koristi, niti u narodnom pitanju. Slov-
enske periferije ima pretnju zastupnika,
naročito u Štajerskoj i Koruškoj. Krivo
brojenje pučanstva a sad evo još nepra-
vedna razdioba kotara. Ciele slovenske
sudbene kotare pomješalo se je medju

Njemce. Tu se vlasti nije držala teritorijalno-nacionalne svrhistosti. U Kranjskoj se je sve, osim Ljubljane, žrtvovalo klerikalcem. Moralo bi se zaprijetiti skrajne agitacije s te strane.

Na dugo i široko govorio je u sredstvu prvi bivši ministar trgovine dr. Baernreiter, kojeg se drži za jednu od najboljih glava njemačkih. Govorio je dugo o svem i svačem, ali niti „Neue freie Presse“ nije s njim zadovoljna. Ona označuje njegov govor sa kratkom izrekom: mnogo reči nikakve misli.

Zastupnik Blankini daje državopravnu izjavu, u kojoj se u ime svoje i svojih drugova ogradjuje proti namisli da bi se prihvatom tega zakona i sudjelovanjem dalmatinskih zastupnika preduvukovalo državopravnom odnosu Dalmacije. I taj kao i drugi zakoni su samo provizorni za Dalmaciju.

Istoga dana su još nekogi govorili, ali nisu ništa što bi znamenito bilo rekli.

U četvrtak govorili su još Wolf u svenjemackom smislu knt Schalk, Peschka kao njemački agrarac, Opydo poljski demokrat, Ceh divjak Udržal i takodjer Ceh dr. Baxa. Poput Klofača izjavlja i on, da osnova nije pravedna, i da će on i njegova stranka i na dalje vojevati.

Poslije prihvata zaključka razprave, izabrani su glavni govorici, i to za dr. Ebenhoch, član katoličke stranke, a proti grof Sternberg.

Dr. Ebenhoch govorio je već u četvrtak. On je pobijao navode što su ih naveli govorici proti izbornoj osnovi, uz pretrgavanje sa strane Svenjemaca. Izbornu osnovu moralno se je predložiti. Ona ne znači majorizovanje posjedujućih razreda. Njom ne postaje bezpravna veleposjedačka. Ona nije pogibeljna za državu. Njom se ne jača socijalna demokracija. Ona nije pogibeljna vjera, pa niti rješenje. Njeno se može uzdržati u svojem položaju pravednošću prema drugim narodom i međusobnom sloganom. Trosveza će i dalje moći obstojati, ako bude koristna.

Pri koncu sjednice od četvrtka dogodio se je ovaj značajan slučaj. Podpredsjednik najavio je dnevni red za sutradan, za petak. Svenjemac Stein predlagao je proti podpredsjedniku nek se kao treća točka dnevnog reda postavi „zakonska osnova o ovlaštenju“ za skupine troškove. Za predlog Svenjemaca glasovali su Svenjemci, njemački veliki posjednici, česki veleposjednici (2), Talijani (2 prisutna Trentinac klerikalca) i Poljaci kao jedan, te grof Sternberg. Kakva družba!

U petak dane 23. svršila se je razprava o izbornoj preosnovi u prvom čitanju. Proti osnovi govorio je još taj dan kao glavni govornik grof Stürgkh. Govorio je kao Njemac, veliki Njemac. Izborna preosnova znači prevlast Slavena nad Njemcima u monarhiji. Ona je pogibeljna za trosvezu. Oko toga se je vrtila promjena Stürgkhova.

Kod glasovanja bila je preosnova upućena velikom većinom glasova odboru od 49 na izvještaj i razpravu. Izbor tog odbora vrši se 27. o. m. U tom odboru odlučiti će se udes preosnova.

Beč, 27. marta 1906.

U današnjoj sjednici zastupničke kuće razpravljali su se prešni predlozi Šenerera, Stelma i drugova, i Wolfa i drugova, kojima se poziva vlast, da predloži osnovu po kojoj bi Galicija i Bukovina dobila poseban položaj. Toj položaj galicije i Bukovine napravio „Austriji“ imao bi biti po prilici onakav kakav je Hrvatske i Slavonije napravio Ugarskoj. Imao bi biti i više, jer bi se htjelo da bude „austrijski“ parlament sloboden od zastupnika Galicije i Bukovine. Predlog je poglavito postavljen za to i sada, da se u parlementu stvori izborni red za sva kraljevstva i pokrajine osim za Galiciju i Bukovinu — kratko rečeno, da budu Njemci u parla-

mentu, bez Galicije i Bukovine, gospodari. To su predlagatelji Stein i Wolf u svojih odnosnih govorih očito rekli. Stein je osim toga povoljno grofa Stürgkha za što je prošli petak otkrio svoju njemačku dušu.

Odmah poslije predlagatelja uzeo je još ministar-predsjednik Gantsch, te se izjavio najodlučnije proti tomu predlogu. Za predlog su još govorili Šenerer i Šylva-Tarouca, a proti njemu Sternberg, Breiter i Dašinski.

* * *

Pošto je predsjednik izjavio da će prekinuti razpravu, predložio je Sternberg nek se razpravu nadaljuje. Za Sternbergov predlog glasovali su: Svenjemci, Poljaci, veleposjednici njemački, veleposjednici češki, neki njemački liberalci i Talijani. Eto to su prolincioni izborne preosnove — čulo se je glasova po dvorani. Sternbergov predlog pao je sa 96 proti 116 glasova.

* * *

Na to se je preslo na izbor odbora za izbornu preosnovu. Na predlog Pernerstorferov zvalo se je pojmenice zastupnike

da predaju svoju cedulju. Predlog bijaše primljeno i zastupnici, prozvani, nosili su glasovnice u žaru nalazeći se pred predsjedničvom. U taj odbor izabran je 49

zastupnika. Od naših izabrani su dr. Ivčević, dr. Šusteršić, dr. Ploj i Pluntan. Od Talijana barun Malfatti i dr. Bartoli.

Iza tog bio je postavljen i jedno-glasno prihvatan predlog, da razprave izbornoga odbora budu javne.

Prosvjedi istarskih občina proti vladinoj izbornoj preosnovi.

Dr. Benati u svojem onomadujem proglašenju govoru spomenuo je da su proti vladinoj osnovi prosvjedovale talijanske občine, i takove u kojih je većina Slavena. Zanimalo nas je to, pak smo se dali obavjestiti i saznali.

Tiskane peticije i protesti proti vladinoj osnovi poslale su na parlament slijedeće občinske deputacije: Kopar, Izola, Piran, Umag, Grizovan, Brtonigla, Visnjan, Poreč, Oprtalj, Vrsar, Rovinj, Vodnjan, Sanvinci, Lubin, Laurana, Veprinac, Cres, Pounjan, Mali Lošinj, Bale, Cittanova, Motovun, Buje i upravnih većice Pazin, Kaštel, Zdrenj, Draguć, Tar.

Sve je te peticije predao dr. Bennati. Od njega i od Salate potiču. Tiskane su. Takovo je polit. društvo poslalo na občine to kako tumač občenitoga čuvstva.

Zali duboko da se je takovo stvar, kašto je izborni pravo, htjelo rabiti za narodno potištenje Talijana. Prosvjeduju proti umanjenju talijanskih mandata, nadalje proti tomu da Dalmacija nejma talijanskog zastupnika, te proti razdiobi kotara u Istri.

Povjeruje talijanskim zastupnikom da poduzmu sve moguće korake za oživotrujenje zahtjeva Talijanskih.

To sve je dakako talijanski tiskano. I tako su mogli sve razumjeti nesnos F. Persich, Vellussig, Gelleitch jedan i drugi iz Lovrana, nego takodjer Podešta Gasparich i consiglieri Mattio Zigante i Giovanni Andretić iz Veprinca.

Kako možete gospodo Ferdinandu Persich, Vellussig i Gelleitchi govoriti da tumačite čuvstvo pučanstva Lovranskoga, Vi koji ste občini i imate promjenili, koji ju zovete Laurana mjesto Lovran? Jeste li reči ruku Lovranskemu što sadržiša na peticiju talijanskoga političkoga družtva u Istri? Jeste li ga pitali što o tom misli? Niste, pak lažete kad kažete da ste tumač občenitoga čuvstva? A šta vi, Gasparich, Andretić i Ziganto? Znate li vi što ste

podpisali?! Stavim glavu da nezname, a kamo li da bi bili to puku raztumačili i pitali ga za mnenje.

Eto tako puče Lovranci i Veprinčići postupaju s Vami na Vaših občinah. Za Talijane se zauzimaju, a za Vas jih devota briga. Sada vidite, kako Vas vode pod Talijanskim, Vaša gospoda koju su Vam uvjek pjevala o istrijanstvu i slavinstvu. Neće oni na Istrijanstvu ni Slavinstvu, oni hoće Talijansku.

A je li deputacija Koparska, Izolanska, Piranska, pitala svoje slovensko pučanstvo za mnenje? Je li deputacija Bulja, Umaga, Grizjanja, Brtonigle, Visnjana, Motovuna, Poreča, Oprtalja, Vrsara, Vodnjana, Sanvincete, Labina pitala hrvatsko pučanstvo kako ono misli?! Pa je li ona Pomjana sa Bartolchem na čelu? Ili ona Cresa? Ili Maloga Lošinja? — da i ne govorimo o upravnih većih. Stalno občinari nijedne občine, narocito ne Sloveni, Hrvati ili Slovenci, nit neznaju što je u peticiji, a kamo li da bi prosvjedovali, nericali, plakali nad tobožnjim tištenjem Talijana.

Ono što je Benati sastavio sa Salatom, ono da je čuvstvovanje cijelog pučanstva dotičnih občina!

I to su onda argumenti za Benata u parlamentu!

Ko vas nebi poznao, drago bi vas prodao.

Politički pregled.

U Puli 28. marta 1906.

Austro-Ugarska

U subotu bio je ministar-predsjednik kod cara i kralja u poduljioj audienciji.

U pitanju izborne reforme biti će glavna bitka kod onih pitanja, koje su stavile konservativne stranke kuo predsjednik. U tom pravcu izradili su kolodvorce stranaka svoje predloge a pripravili su ujedno i svoj program, po komu će poslati u odboru.

Ceskim listovom javljuju iz Beča, da je ministar-predsjednik pripravan dati potjekom jutro 6. 3. 1906. Pravog balzama se dobije, 12 kuta franko K 4-12, 12 kuta franko K 4-12, 2 tucta franko za K 5-12, isti je izvrstan katali filijal Štakendorf. Tercijski sirup za 2 boce K 5-12. Pravo novčeve rube nije 2 boce franko K 5-12.

Jedan staročeski list javlja pako, da izborne reforme neće biti u ovom zasjedanju prihvaćena. Mladočeski zastupnici su uvereni, da će se i novi izbori za corevinsko viće obaviti na temelju stratega izbornoga reda. Vlada je osnove predložila prekasno, jer je držala, da je izključena pogibelj obstrukcije — a sada se pokazuje, da bi obstrukcija mogla imati uspjeha — pošto izlje mandat corevinskog viće.

Kako „Slovenski Narod“ javlja, odstupio je zastupnik na corevinskom veću dr. Tavčar, kao odgovorni urednik tog lista. Kako se pogovara, kani se dr. Tavčar posve povući sa javnog političkog života. Na to da je sklonulo, nepoznajući u drugove vlastite stranke, u čijim se redovima nalazi mnogo elemenata, koji će po svoj prilici za kratko vrieme uskočiti u klerikalni tabor, nadalje pomanjkanje discipline u vlastitom taboru, koja se je poslije najdugnjeg zasjedanja sabora pokazala u jasnom svjetlu, napolnilo nestajanje povjerenja u vodju.

Srbija.

Odbor za nabavu topova podpisao je prošloga četvrtog zapisanik, u kojem se je petorica članova izjavila za francuzke topove, dok je ostali pet članova prepustili izbor između dvaju austrijskih tvornica. Radi toga nalazi se vlast u velikoj neprilici.

Bugarska.

Sofijski službeni „Novi Vek“ donosi zanimljivi uvidni članak o tursko-bugarskim trgovackim odnosima, koji postaje zanimljiviji, kad se pomisli na posljednje oštare note, koje je bugarska vlast poslala Turcima. Uprkos svih političkih propustima, veli uvidnik, turski su i bugarski interesi isli. Bugarska ne goji na suprot Turcima nikakve illegalne namjere, jer shvaća položaj porte.

Generalni je nadzornik makedonskih vilajeta odredio, da se svaki mjesec izdaju statističke tabelle, kako bi se tim već jednom reguliralo izvješćivanje o makedonskim dogadjajima. Upraviteljstva pojedinih kazniona imala bi voditi statistiku o broju uznika, o motivu zločina, o danu dolazka u kaznionu itd.

Rusija.

Službeni list „Praviljstveni Vjestnik“ objelodanjuje carev ukaz, upravljen na ratnog ministra, kojim se definitivno uređuje aktivno vojno službovanje. Od sada će se u topništvu i pješačtvu služiti samo tri godine, a u ostalim četnim odjelima četiri godine.

Iz Helsingforsa se javlja: Car je naredio, da se predlog finskog senata o novom finskom ustavu, o novom statutu zem. odbora i o novom izbornom redu u Finjskoj uputi posebnom povjerenstvu, koje će ga potaknu proučiti. Po-vjerenstvo će sastojati od predsjednika, kojeg će car imenovati, od dva člana finskog i od dva člana ruskog senata, te od jednog državnog tajnika.

Iz Odesejavlja se: Urednik Beilesohn bio je ovih dana kod vrhovnog zapovednika baruna Kaulbarsa, te ga je upozorio na uzrujanost među židovskim pučanstvom, bojeći se, da na Uzks ne dodje do po-kolja židova. Kaulbars izjavio je, da su poduzete sve mjeru, da se spreče protuzidovski nemiri. Dva dana poslije toga dao je generalni guverner Karango-sov uhapsiti Beilesohna, koji je huško židove proti kršćanima.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Redovita glavna skupština „Prvog Istarskog Sokola u Puli“ obdržavati će se u subotu 31. ožujka o. g. u 8 sati na večer u društvenim prostorijama Sokola (via Trdonico), uz slijedeći dnevni red:

1. Pozdrav staroste.
2. Izvješće tajnika o družbenom radu.
3. Izvješće blagajnika o imućenjem stanju.
4. Izvješće za „Sokolski Dom“.
5. Eventualija.
6. Izbor staroste i novog odbora.

Ovogodišnja glavna skupština Sokola sazvana je po novim pravilima bez poslovog posica, te se pozivi neće razasiliti, na što se članovi Sokola upozorju.

Štrajkidarski pomoćnici u Puli. U našem gradu napustili su radnju zidarski pomoćnici ili manuvali njih na broju oko 500. Oni su podastrli gospodarom poduzetnikom spomenicu, u kojoj su tražili poboljšanje nadmice, nu reč bi, da su gospodari taj zahtjev odbili.

Lošijski kotar.

Čunski, mjeseca ožujka. U zadnju mesopustnu nedjelju iznenadio nas je opet gosp. Martin Karčić uz vriedne djevojčice ugodnom deklamatornom zabavom.

Program bježeće ovaj: 1. „Majke treba i pomažu“, govorila Marija Karić Boškova, 2. „Zora puca, bit će dana“, govorila Marija Hrončić Lisandrova, 3. „Može se“, govorila Marija Bunić Jakovčeva, 4. „Putnik“, govorila Marija Karić Bonova, a kao baka izazvala je dosta ponosa, 5. „Zora puca, bit će dana“, govorila Marija Hrončić Lisandrova, 6. „Mladi Istran“, govorila Marija Bunić Jakovčeva, 7. „Majci latri“, govorila Marija Karić Bonova, 8. „Lahku oči“, govorila mala Tonica Karić Petrova.

Sve su djevojčice izvršile svoje uloge u obće zadovoljstvu. Svaki čas i lavalna jutro u vrijeđnom učitelju, Iza janskog paševanja i gospodarenja nad ovora „Mamme Dragice“ sakupile su Vami već odkupljene, da opet zagreznate djevojčice među prisutnima 12 kruna za i upadnete u kaljužu još dublje nego Družbu. To je prvi pokus, da se u Čunskom sakuplja za Družbu. Nije mnogo, biste tih razališili Vaše voditelje, koji Vam dobro žele, a sve više sebi skodili i svoju dječju upravošćivali.

Na mesopustnu večer opetovao je g. Martin Karić su posmenim djevojčicama jedan dio gornjeg programa i uz to su djevojčice kroz odigrale malu igru „Majci za rođendan“, time su razdragale službenstvo.

I tako smo upotrebili pokladno vrieme u vjerskom i narodnom pogledu častnije i pristojnije, nego je to obično bivalo u Čunskom.

Celo mesopustno vrieme pohadjali su naši čitanici u svačaće dane radnici kod carskih utvrdra na Pečljani, mlađici: Anton Štefanij Ilov iz Drage Baške, Sindič Frane Ilov iz Drage-Baške, Marko Tomašić Markov iz Drage-Baške, Toma Blažić od Nikoje iz Sv. Jelene kod Crikvenice, te Ivan Karabač Antonov iz Vrbnika. Dolazili su svakog blagdanu oktiken trobojnicom. Vladali su se uvek uzorno, te su se sa našim mladićima Hrončićima pazili kao prava braća. Tako treba. Neka znaju naši protivnici, da nismo divljaci, nego da jos možemo i njih naučiti mnogo toga, što je pristojno i častno!

Voloski kotar:

Sastanak dvoju vladara u Opatiji! Iz Beča dolazi viest, da će se sastati mjeseca aprila car i kralj Franjo Josip s englezkim kraljem Edvardom VII. u Opatiji!

Proljeće godine posjetio je kako je poznato engleski kralj našega vladara u Istri, i sada reč bi da se on želi sastati s englezkim kraljem u Opatiji, posto mu visoka starost ne dopušta, da bi se dao na dulje putovanje morem i kopnom u Englezku.

Pazinski kotar:

Tinjan, polovicom marta 1906. Već su minule tri godine, da je bilo občastupstvo obnovljeno, te bi morali biti novi izbori raspisani.

Svaki pametan i razborit občinar mora da se zgrozi kad samo začuje spominjati zadnje obč. izbore u Tinjanu; gojusnu i gadnu agitaciju, Judin novac, nasilje, pritisak i krunu svemu ono preklopo izdajevo.

Kad se pomisli i se obazre oko sebe, te vidi koliko je ta paklenka mreža počinila, mora bližja da proplače, radičesa mora bez dvojbe neka crna izdajnička duša težak račun dati. Neograničenu slobodu, koju je odpadnike občinio i davao mladićem i odraslim, urođila je zlom plodom i pokvarila mnoge duševno i tjelesno tako, da se neće uz najbolju volju i naputak popraviti, jer su preduboko zagrezani u strastvenu požrlost, pijanstvo, kletvu, mržnju i druge gadne razkaljenosti, koje nije častno spominjati.

Neda se pak tajiti, da su ti zlosretni izbori mnogim i oči otvorili, te vide sada da su bili zaslipljeni lažnim občenjima i sudjeljima. Ako je u Tinjansku občinu tako dubcko zagrenuta, ipak nije nuda izgubljena, da se nebi mogla spasti i doći opet u narodno kolo.

Pametniji ljudi bi moralni početi razboriti pominjali, kako bi se tomu pomoglo i da bi se opet lice Tinjana nasmješnuo zorom spaša, blaženog mira i međusobne ljubavi, stoge i bratimstva, kako je prije kroz punih 15 godina bivalo.

Poznati izvod se javno hvatala i na sav glas govorila da će izbori opet po volji njegovoj izpasti. Da li će se pak izbornici povesti za njim i za njegovom talijanskom

Marija Bunić Jakovčeva, 7. „Majci latri“, govorila mala Tonica Karić Petrova.

Sve su djevojčice izvršile svoje uloge u obće zadovoljstvu. Svaki čas i lavalna jutro u vrijeđnom učitelju, Iza janskog paševanja i gospodarenja nad ovora „Mamme Dragice“ sakupile su Vami već odkupljene, da opet zagreznate djevojčice među prisutnima 12 kruna za i upadnete u kaljužu još dublje nego Družbu. To je prvi pokus, da se u Čunskom sakuplja za Družbu. Nije mnogo, biste tih razališili Vaše voditelje, koji Vam dobro žele, a sve više sebi skodili i svoju dječju upravošćivali.

Tinjanjanci! Supetarci i Križanci i po

čitavoj našoj državi i po svem naobra

ženom svetu se ozbiljno zauzimaju za iz

bore, a Vi koji ste bili od krajelsko-tali

janskog paševanja i gospodarenja nad

ovora „Mamme Dragice“ sakupile su Vami već odkupljene, da opet zagreznate

djevojčice među prisutnima 12 kruna za i upadnete u kaljužu još dublje nego Družbu. To je prvi pokus, da se u Čunskom sakuplja za Družbu. Nije mnogo, biste tih razališili Vaše voditelje, koji Vam dobro žele, a sve više sebi skodili i svoju dječju upravošćivali.

Zato jim recite: daleka Vam bila kuća od nas, Krnjeli i Talijani, a za kuću kletog odpadnika se nikad neznao, jer izdajice niti mrtve zemlja držat neće, nego im izbače kosti na vjeđnu sramotu.

Zato braća našeg rodu i jezika ustanite i dignite se, te pokažite, da znadeš ljubiti svoj narod, sebe i svoju milu djecu i jezik, kojim ste najprije poteli zvati otca i majku, kritižati se i Bogu se moliti.

Što i kako se upravlja u občini razjasniti ćemo drugom prigodom.

Zašto se zateže s izborom u Tinjanu? Iz pouzdana izvora doznaјemo, da je dobio občinsko glavarstvo u Tinjanu još pred kakva dva mjeseca nalog, da pripravi listine za obnovu občinskog zastupstva, pak da je pravodobno občinom na uvid izlože, ali se gospoda na občini ipak nemaju.

Nama je začudno, da onaj, koji doje takve naloge, nepromišli prije: hoće li moći kasnije prisiliti neposlušne, da te naloge ovrše. Čekamo dakle pa da vidimo, da li se izdaje naloge za to, da se ih vrši ili samo za to, da se može kazati: naložili smo, ali nismo krivi, što se naši naloži neovrše.

Lindarsko društvo za štednju i zajmove u Lindaru obdržavati će svoju redovitu glavnu skupštinu u nedjelju dne 1. aprila o. g. u 5 sati poslije podne sa običnim dnevniim redom.

Porečki kotar:

Doprsl iz Zrenja. Iza tolikih zlostavnih događaja evo me, gdje se leđam pera, da Vam javim vesel glas iz Zrenja.

Slavon c. k. kolarsko školsko vjeće u Poreču uveliko je za dne 20. marta 1906. komisiju glede naukovnog jezika buduće provincijalne redovite pučke škole u Zrenju. Pravo glasa imalo ih je 90 na broju, a od ovih prisutstvovalo ih je 50 glasovanju. Od ovih uređenog dana glasovalo ih je 40 za hrvatski naukovni jezik, jedan pak za „slavo“. Protivnici, kojih je bilo 29 na broju, da sramotno ne propadnu, radje su se ustegli od glasovanja. Još veći broj naša stranka bi bila imala, kad bi bili svi kod kuće, budući su nekoj na radnji u Trstu i drugdje.

Koli željno očekivati naš narod otvorenje škole u svom narodnom jeziku, najbolje svjedoči slikeće. Već godine 1898. učili su roditelji čijice dužne polaziti školu molbu na Visoko c. k. Žemaljsko Školsko Vjeće, da im se otvoriti provincijalna pučka škola u hrvatskom naukovnom jeziku. Iza kako su uzaludno očekivali rješenje svoje molbe, godine 1902. ponosili su svoju molbu. Ali odgovora nema te nema.

Vidjeći da na taj način Zrenj neće nikada doći do hrvatske pučke škole, nije preostalo druge, nego obratiti se Slavonji Družbi sv. Cirila i Metoda, koja je na molbu Zrenjaca odmah dala sagraditi školsku zgradu, te noj imadernio da se zahvalim, da imademo hrvatsku pučku školu, u koju je upisanih ništa manje nego

81 učenika, te kojom ravnava velečijenjena gospođica Milka Leščan, učiteljica.

Jedva na taj način dodjeljeno do toli željene škole, već odmah u početku njezinog otvorenja mrađesmo, da opet stupimo u drugu borbu. Ove godine nojne 1906. u mjesecu januaru dospijao nam je u ruke dnevni red občinske sjednice zastupstva u Oprtlju. Na dnevnom redu medju ostalim bilo je isto pitanje o budućoj pučkoj školi u Zrenju. Kako zapisnik sjednice veli, jednoglasno se zaključilo: 1.) da se za sada ne zidje škole; 2.) izabralo se je dva člana, koja imaju prisustvovati uime občine u komisiji; 3.) da bude buduće provincijalne pučke škole u Zrenju na ukovni jezik talijanski jezik.

Ovu odluku občinske sjednice nas narod u Zrenju nije mimošao, već odmah učio molbu na Visoko c. k. Žemaljsko Školsko Vjeće, protestirajući proti zaključima občinskog zastupstva te zahtjevajući, da se u Zrenju i bez komisije otvari provincijalna pučka škola sa hrvatskim naukovnim jezikom. Time se izjavljam proti svakoj komisiji. A zašto? Evo zašto. Poznato je, da sve do godine 1870. po prilici držali su u Zrenju kapeljan školu. Čim se je promjenilo školske zakone, oke godine 1870. sistemizirana je bila za Zrenj provincijalna pučka škola sa „slovenskim“ naukovnim jezikom, sto „slovenski“ u tanđanje vrieme odgovara za „hrvatski“. Ali stvar je, da bila zaspala, te se škola nikad nije otvorila. C. k. Žemaljskom Školskom Vjeću sada dosta bilo na temelju već rečenog naprosti otvoriti školu u Zrenju i bez posebne komisije. — Ali kad je bio naš narod pozvan da se izjavi o naukovnom jeziku, svedeno je pristupilo glasovanju te kako u početku bijaše rečeno Zrenj si je častno osvjetlao svoj obraz.

Ne treba ovdje niti spominjeti, da su protivnici na sve moguće dopustljive i nedopustljive načine nastojali, kako bi ili predobili ili ako već drugo nije moguće osuđili izbor. Kako se govorii, jedan naš protivnik reč bi da je uvrijedio komisiju, te skoro da nije dospijao u zatvor. Naiješ zašluga, da smo tako ilepo prošli sjegurno imadu naši pravci Ante Grdina i Ante Tončić Čekin. Samo napred za naš zastupeni unrod. Zora puca bit će dana.

Na uspomenu tog važnog dogodjaja u Zrenju darovale našoj družbi Ante Grdina 5 K, Ante Tončić Čekin 5 K, što bi učinjeno u ovdješnju podružnicu, te Šime Červar 10 K za nabavu školskih pojedaljaka učenicama družbine škole u Zrenju.

Mjesto občinsko tajnika. Glavarstvo občine u Vizinadi raspisuje natječaj na mjesto občinskog tajnika sa 1600 K plaće. Molbe valja poslati do 15. aprila o. g. Pobliže uvjete donzani se može kod rečenog glavarstva. (Glavarstvo občine Vizinada, Istra)

Franjine i Jurđina.

Fr. Ča da su pustili na dan pusta niki krujnoj i talijanski u Zamasku kapuru na plesu?

Jur. Aj vero te se spominjal onega plesa i bez kapuri.

Fr. Žač su pak pustili tuma svoje sijore?

Jur. Za to, zač bi bilo htiao ih pobirati.

Fr. Tako su bili dobro naplaćeni?

Jur. Baš kako su m-ritali.

Razne primorske vesti.

Sastanak predstavnika hrvatsko-slovenske stranke iz Istre u Trstu. U nedjelju sastaje se u Trstu skoro svih hrvatsko-slovenski zastupnici na istarskom saboru te predsjedništvo, odbornici i ponozani politički društva za Hrvate i Slovence Istre. Sastanku predsjedao je državni i zemaljski zastupnik g. profesor Spinčić, koji je navlaš u tu svrhu došao iz Beča. Na tom sastanku pretresena su vladine osnove ticeći se izborne reforme i rešeni neki drugi važni poslovi narodno-političke naravi. — Na koncu prihvaćena je jednoglasno u pitanju izborne reforme resolucija, koju prihvaćamo na čelu lista.

Izbori u trčanskoj okolici. Naša nuda, izrečena u zadnjem broju, ispunila se je posve. Dapače i više. Izabrano je bilo naime prošle nedjelje u svih šest izbornih kotara trčanske okolice šestorica odličnih slovenskih rodoljuba, predloženih od političkog društva „Edinost“ tokom većinom glasova, kao nikad do sada. Talijansko društvo „Concordia“ postavilo je u svih šest kotara svoje kandidate, koji su sramotno propali.

U I. izbornom kotaru bio je izabran trgovac i posjednik g. Anton Sancin-Drejač sa 379, proti 86 glasova.

U II. izbornom kotaru odvjetnik g. dr. Otokar Rybač sa 184, proti 94 glasova.

U III. izbornom kotaru odvjetnik g. dr. Eduard Slavik sa 240, proti 29 glasova.

U IV. izbornom kotaru brzoprovjavični i posjednik g. Ivan Gerdol sa 233, proti 115 glasova.

U V. izbornom kotaru veleposjednik g. Ivan Gorup sa 241, proti 83 glasova.

U VI. izbornom kotaru trgovac i posjednik g. Vjekoslav Gorup sa 233, proti 52 glasova.

Tim izborom osvijetlala si je opet jednou svoje poštene lice trčanska slovenska okolica, na čemu čestitamo srdačno koli njoj, toli gg. zastupnikom i vodstvu narodne stranke.

Posvećenje i ustolicanje goričkog nadbiskupa obavljeno je u nedjelju vrlo svećenim načinom. Sveti obred, kojemu su prisustvovali četiri izvanjski biskupi t. j. dvorski iz Beča, krčki, trčanski i ljubljanski, započeo je u 9 sati u jutro, a svršio u 1/2 sati po podne. Svečanosti je prisustvovalo carski namještaj knez Hohenlohe, predstojnici vojničkih i srpskih oblasti, mnogo svećenstva i mnogo občinstva, koje crkvu do posljednjeg kultica napuniло.

Po dovršeni svečanosti blagoslovio je novi nadbiskup mnogobrojno občinstvo, pred crkvom, koje nije moglo u nutra, pak se je u sjajnoj kočiji odvezao u nadbiskupsku palatu, gdje bijaše za visoke gostiove i pozvanike svećana gostba.

Zupnikom stolne crkve u Gorici, na mjestu, dašnajnjem nadbiskupu dra Sedeja, koji je zupničku čest dugi niz godina obnašao, bio je imenovan prost iste crkve, g. dr. Faiduti.

Promaknut na čest doktora prava. Prošloga tjedna bio je promaknut na čest doktora prava g. Mate Oršić prislušnik na c. k. sudu u Puli. Mladomu doktoru srdačne čestitke!

Mjesta ptomaca na c. i k. pomorskog akademijama na Rici. Početkom školske godine (početkom od 16. septembra 1906.) bili će na toj akademiji izpraoženih oko 35 mjesti za ptomace (erarialnih, zakladnih i za pješačajuće). Pobliže vesti o tom pričio je službeni list „Osservatore Triestino“ od dne 26. marta o. g. broj 69.

Darovi Družbi.

Vl. g. Mihovil Barbic, župnik u Brdu, daruje K 10.; vl. g. Ivan Žigante, upr. župe Lovranu K 5, du počasti uspomenu pok. Anta B-jana, pravnika; g. Božo Dubrovčić, nadučitelj u Sv. Mateju, Šilje K 1420, sakupljenih na kruščikama kćerke Ankice Širola Antuna Brnusa ml. u Brnash. Ivan Brnholić, obč. tajnik u Buzetu šalje za „Družbu“ K 12 sakupljenih

